

גליון מס' 34 / ר"ח סיוון תשפ"ד

פִּיסַת מְדַבֵּר וְהָר

העלון החודשי של מרכז סיוור ולימוד סוסיא

תוכן העניינים

על הנעשה בביס'ש / **עמוד 3-4**

חדשות מהשטח / **עמודים 5-6**

"מעשה שהיה" ... היום לפני / **עמודים 7-8**

מבצע "שובו אחים" והקמת יחידת "מְרְעוּל" // **עמוד 9**

טבע בעונה / **עמודים 10-11**

כולם רוצים שירים פשוטים / **עמוד 12**

מה חדש במסו"ל סוסיא?

חדש טוב ומבורך לכל קוראינו!

אז מה היה לנו החודש?

חדש מבורך ועמוס בשפע של טיולים בהדרכת והובלת צוות המסו"ל שלנו.

זיכרון בהר חברון - יצאנו לסיור בהר חברון לכבוד יום הזיכרון, אהרן פיינסילבר המדריך סיפר על פעולות, קרבות ונופלים באזורנו, ביניהם סרן גרשון דובנבויס (דבמבם) במעבר יתיר וסא"ל יואב שחם שנפל במצב מגרסה. נסענו יחד על ציר הפטרולים ועברנו בשטח בין קרבות ומבצעים שונים.

פיסת מדבר והר - ביום העצמאות עלינו על רכס הטוואמין שנמצא על ידו לסיור רכוב בין התיישבות ישנה לחדשה בהדרכת חמי זלצר.

בתי ספר ותוכניות חינוכיות - יצאנו למדבר, להר ולשפלה והדרכנו טיולים שנתיים וחד- יומיים. זכינו לפגוש המון תלמידים מכל רחבי הארץ ולהוביל את סיורם של ילדי חידון התנ"ך בהר, בעקבות דוד ואביגיל. "היה מהנה, חוויתי ומלמד. כל הכבוד למדריכות על התוכן.... אין ספק שהתחברנו אל דוד המלך" קיבלנו בתגובות. מזמינים גם אתכם לבוא ולטייל איתנו עם התנ"ך ביד כאן במרחבי הר חברון והמדבר.

ולקראת הבאות – אנחנו עומלים במרץ על תוכניות הקיץ: חוצי מדבר קסומים, מסע נודדות לתלמידות תיכון ואולפנות, פעילויות קיץ בקייטנות ובישובים ועוד.... [הפירסומים מצורפים בעלון זה] כמו כן, ממשיכים בהכנות לקראת השנה החדשה שתבוא עלינו לטובה עם בשורות טובות ועם הדרכות טובות ומשובחות של צוות מקצועי ומעולה! מוזמנים ליצור קשר ולהתחיל לבנות איתנו את תוכנית הטיולים שלכם לשנה הבאה!

חאן פיסת מדבר והר – אנחנו שמחים לבשר על עבודות להקמת חאן במתחם בית ספר שדה. חאן שיהיו בו שני אוהלים גדולים של כ-50 מקומות לינה. חאן זה מצטרף ל"חאן הקטן" שמאפשר הזמנת לינה במחירי חאן במספר מתחמים קיימים ובכיתות. כך שסה"כ אנחנו שואפים לאפשר כ-150 מקומות לינה בתנאי חאן לרווחת המטיילים. אנחנו מקווים שמידי אחרי החגים המתחם כבר יהיה מוכן. מוזמנים לשריין לינות בחאן למהלך השנה הבאה.

לכל טיול, הדרכה, אירוח או סתם התייעצות קטנה אנחנו כאן מחכים לטלפון שלכם (אפשר גם בהודעה כמובן...)

טל ונגרובסקי רכזת ההדרכה 0584825001

חמי זלצר מנהל חינוכי 0549448530

או במשרד – 029961148

סוסיא
מרכז סיום ולימוד

מחזור שלישי שאג לדרך

איהל / 2/2 שגור ביהלם
« סדרת סיורי ירח מלא במדבר יהודה »

יום חמישי, י"ג סיוון | 20.06.24
ממצפה יאיר « לברכת צפירה » 25 ק"מ

יום חמישי, י"ח אב | 22.08.24
מכרמל « לנחל ערוגות » 28 ק"מ

יום חמישי, ט"ו אלול | 19.09.24
מקידר « לראס פשחה » 23 ק"מ

הסעה תצא מסוף המסלולים חזרה לנקודת ההתחלה וחניית הרכבים עלות:
כרטיס בודד: 150 ש"ח
באים בזוג: 140 ש"ח לכרטיס
כרטיס שלישי ומעלה: התקשרו וקבלו מחיר מיוחד
*המחיר כולל את עלות הטיול והסעה חזרה מסיום המסלול אל הרכבים

לפרטים והרשמה:
<https://susya.org.il/> | 02-9961148 | 058-4825001

סוסיא
מרכז סיום ולימוד

סיום גבורה בחבל התקומה
סיום בעוטף עם אורי יצחק
ומרכז סיום ולימוד סוסיא

יישובי העוטף היו ל"מגן היישובים" של מדינת ישראל סיוורינו יתחיל בתצפית מרחבית, נצא למספר תחנות בעקבות סיפורי הקרבות ואנשי הגבורה שהדפו את מתקפת הרוע ננציח את הנופלים, נצדיע ללוחמים! נעלה על גס את מורשתם ונשאף אל קרבנו מהרוח הטובה של העם בעורף ובחזית

נצא ביום חמישי יד סיון, 20.6
הסיום באוטובוס!

יציאה מהחניון בבניסה ליד בנימין ב 09:00
התחנות בסיום: מצפה שדרות - אנדרטת הארבעה / משטרת שדרות / מינונית המבוגרים / חניון הרכבים השרופים / קיבוץ עלומים / אתר המסיבה ברעים / מינונית ענר
חזרה משוערת לרכבים ב 18:30

יש להצטייד במים וארוחות למהלך היום

לפרטים נוספים:
אורי 0507379446
הרשמה בטלפון 02-9961148
או בקישור המצורף

הסיום אותנה מאספר מתתפיק

נ"ע 120
ליחיק
ע"ס נ"ע 215

הרשמה בקישור <https://tickchak.co.il/63447>

סוסיא
מרכז סיום ולימוד

קוף עם מרכז סיום ולימוד סוסיא
פעילויות קוף ייחודיות לעיניים נצרך ומבוגרים
ביישובי הר חברון

סדנאות ציור טבע
פעילויות שדאות
משחקים לגיבוש odt-
טיולי קיץ בנחלים ומעינות
טיולי ירח במדבר
פעילות אסטרונומיה
טיול עששיות

נצור לכך
להעשיר את הקוף בחוויה
סביבתית
ארוץ ישראלית
מלבשת

מהרו לעיין תפריטים לקוף
פרטים ותפוזים בטלפון 02-9961148

חדשות מהשטח

במדור חדש זה בעלון נביא בפניכם מבזקים קצרים מהשטח. כל מיני עובדות חדשותיות הקשורות לטבע וסביבה ותופעות מיוחדות שאנחנו זוכים לשים אליהן לב.

במהלך שגרת הימים מדי פעם תופסים את תשומת ליבנו פתאום כל מיני דברים מפתיעים. פריחה מיוחדת, נדידת ציפורים, ממצא מרתק ועוד.... יש רק לאמץ הקשבה, שימת לב, לפתוח את העיניים ולראות מה שהסביבה מזמנת. מוזמנים לשלוח לנו למערכת דיווחים כאלו ונפרסמם.

נצטרף לתפילתו של נתן זך בשירו "אני רוצה עיניים:"

אני רוצה תמיד עיניים כדי לראות
את יפי העולם ולהלל את היופי
המופלא הזה שאין בו דופי ולהלל
את מי שעשה אותו יפה להלל
ומלא כל כך מלא יופי.

האתר בסוסיא -

במסגרת חפירות ארכאולוגיות שמתקיימות באתר סוסיא בהובלתו של הארכאולוג אחיה כהן תבור, נמצאו בתקופה האחרונה נמצאו 2 מטבעות עתיקים. מטבעות מיוחדים שהמשמעות המחקרית שלהם גדולה מאוד ואף מרגשת!
המטבע הראשון מוסר לנו ד"ש מימי בר כוכבא. המטבע נמצא במנהרת המילוט באולם הראשון.

במקורו המטבע הוא רומי אך היהודים טבעו אותו מחדש והיום אנו רואים אשכול ענבים עם הכתובת "לחירות ירושלים" ובצידו השני מוטבע עץ דקל עם שמו הפרטי של בר כוכבא-שמעון.

ממטבע זה המצטרף לשני מטבעות בר כוכבא נוספים שהתגלו באתר, מעיד על התפשטותו של מרד בר כוכבא לאזורנו.

המטבע השני שהתגלה באתר הוטבע במטבעת העיר צור והוא המוכר במקורותינו כשקל הצורי! הוא נחשב למטבע יציב בשוק של ימי הבית השני וממנו היו יהודים מעלים למקדש את מחצית השקל.

מטבע זה מעיד על נוכחותם של יהודים בסוסיא כבר בימי הבית השני, ולא פחות מכך- על הקשר שלהם עם ירושלים והמקדש. זהו אישוש מרגש נוסף למה שהולך ומתברר- ראשיתו של הישוב בסוסיא היה מאות שנים לפני תקופת המשנה והתלמוד.

זאב ג'ינג'י -

יחיעם דהן צלם טבע (וגם מנהל האתר בסוסיא) תיעד תופעה נדירה שלא נראתה מעולם בדרום. מציאותו של זאב ג'ינג'י.
לרוב אם רואים דבר כזה זה בעיקר בצפון בגלל רמת הקרינה שהם מקבלים אך במקרה הזה החוקרים לא יודעים אם זה זאב שתמיד היה כזה או גנים שחדרו מכלבים. תמונתו של יחיעם זכתה לתפוצה רחבה בכלי התקשורת.

המטבע הבר כוכבאי.
צילום: אחיה כהן תבור וקמ"ט ארכאולוגיה

המטבע הצורי.
צילום: אחיה כהן תבור וקמ"ט

צילום: יחיעם דהן

שריפה בעתניאל-

בי"ב באייר פרצה שריפה בעתניאל, השריפה הייתה ביום עם רוחות ולכן היא התפשטה במהירות, קו הבתים הראשון בעתניאל פונה. ברוך ה' לא היו נפגעים. לוחמי האש ומטוסי כיבוי השתלטו על השריפה וכיבו אותה. לצערנו נשרפו שטחים של טבע נדיר. אולי מעט טוב יצא מהעניין ניתן היה לראות איך בזים יכלו לנצל את השטח החשוף לציד.

הסדרת היישובים עשהאל ואביגיל-

בכ"ה באייר התקיים טקס הסדרה ליישובים בהשתתפות שרים ואנשים מכובדים. הטקס מרגש כי לפני שלוש וחצי שנים היישובים אביגיל עשהאל ואבנת קיבלו הצעה שהם יכולים להסדיר את עצמם אבל שאר היישובים לא יוסדרו ... היישובים התלבטו אבל הבינו שצריך לתקן משהו מהבסיס ולא "לנקות פירורים" וויתרו על ההצעה לטובת שאר היישובים והנה שלוש וחצי שנים אחר כך הם קיימו טקס הסדרה להם ובהמשך לעוד יישובים בהתיישבות הצעירה. מרגש מאוד שהטקס נערך בשבוע בו שוחררו ירושלים והר חברון!

מעיין שיר-

בריכה חדשה שנחנכה בתלם. בריכה בעומק של 1.6 מטר ושכשוכית לילדים, צמוד אליה יש דק נוה לשיבה. המים זורמים לבריכה במפלון קטן שמגיע מהשכשוכית. המקום נקרא "מעיין שיר" על שם סגן שיר חג'אג' הי"ד שנרצחה בפוגע בארמון הנציב בירושלים בשנת 2017. למרות שלמקום קוראים "מעיין שיר" המים לא מגיעים ישירות ממעיין, אלא מדובר במים שמוזרמים לבריכה באמצעות צינורות. מומלץ מאוד לבקר!

מוזמנים לשלוח לנו עובדות, תצפיות ונפרסמם במבזקים במדור זה:

שילחו וואטסאפ למספר: 058-482-5001

מעשה שהיה, החודש לפני... / נטע שמחי

"מאמץ אחרון, לפני ירושלים..."

"מבצע 'שלמה' גילם את ייעודה האמיתי של הציונות ואת הסיבה שלמענה הוקמה מדינת ישראל: הענקת מחסה ובית ליהודים, שנרדפו רק בגלל יהדותם, על-ידי הבאתם ארצה" (אלוף במיל' אביהו בן-נון).

בפחות מארבעים ושמונה שעות, במבצע מורכב ומסובך שכלל את הרכבת האווירית הגדולה ביותר בהיסטוריה של מדינת ישראל, חולצו והועלו לארץ מאתיים 14,310 יהודים, שהיוו את הרוב המוחלט של יהדות אתיופיה.

בסוף שנות השבעים, עלה מנגיסטו היילו מריאם לשלטון אתיופיה והיה זקוק לסיוע צבאי. עקב צורך זה עלה פתרון שישאל את ישראל לשלח סיוע צבאי ישראלי לאתיופיה והם בתמורה יתירו עליית יהודים מארצם. ב-1977 שלחה מדינת ישראל שני מטוסי הרקולס עמוסים בתחמושת, ובתמורה, 122 יהודים עלו ארצה באותם המטוסים.

החל ממבצע זה, שהיה הראשון, החלה מדינת ישראל להעלות ארצה את יהודי אתיופיה במספר מבצעים חשאיים, כשהגדול ביניהם היה "מבצע משה" בו הועלו 6,145 מיהודי אתיופיה שהגיעו לסודן ב-28 יחיות. מכל רחבי אתיופיה, בדרך לא דרך, הם הגיעו במסע רגלי ארוך ומסוכן לסודן ומשם הועלו ארצה.

בשנת 1990 נהרו אלפי היהודים שנותרו בהמוניהם אל אדיס-אבבה בירת אתיופיה בעידוד ארצות הברית, כדי ליצור לחץ בעיר שיעזור להם להגשים את מטרתם - לעלות לארץ. ואכן לחץ זה עזר כי ריכוז היהודים שהגיעו לעיר היה רב ופגע בשגרת החיים. במשך החודשים לאחר מכן מספר מועט של יהודים הגיעו ארצה בטיסות אזרחיות, ו-3,000 שהגיעו בטיסות מסחריות ולאחר מכן הופסקה עליית היהודים.

שלטונו של מנגיסטו ששלט באתיופיה עורר התנגדות רבה ומאבק עקוב מדם. מיליוני אזרחים מתו מרעב או מטרור ממשלתי, והדבר השפיע על יהודי אתיופיה שניצבו בפני סכנת חיים ממשית. "המורדים", כך כונו מתגדי השלטון החריפו את מאבקם, וההתנגדות הגיעה לשיאה בשנת 1991 כאשר המורדים תכננו לכבוש את אדיס-אבבה. בישראל הבינו שהמצב קטסטרופלי וחייבים להעלות ארצה את יהודי אתיופיה. צה"ל החל לתכנן מבצע גדול ומשמעותי שמטרתו היה להעלות עשרות אלפי יהודים לארץ בזמן קצר ככל האפשר. תכנון המבצע היה מאתגר כיוון שהעלה שאלות לא ברורות כמו מה תוואי השטח, ומה יקרה אם המורדים יתקפו לפתע? במטה חיל האוויר שתכנן את המבצע קדחו המוחות ביצירת תכנית גמישה ומתאימה למבצע כה מורכב, שתכנונו נשמר בסוד כמנס.

המאבק באתיופיה כאמור החריף, ומנגיסטו ברח.

עקב מנוסתו של מנגיסטו, הדחיפות להוצאת היהודים משם גדלה והבינו שצריך לעשות זאת במהירות האפשרית.

החלו לנהל משא ומתן עם ממשלת אתיופיה במקביל לתכנון המבצע המורכב. לאתיופיה הציבה תנאים, שהמבצע לא יהיה צבאי אלא מבצע "הומניטרי" או מבצע "איחוד משפחות". בתוספת לחץ קל מנשיא ארה"ב דאז ג'ורג' בוש על נשיא אתיופיה החדש, הוא נתן את הסכמתו באופן מלא למבצע בתמורה לכ-35 מיליון דולרים ומקלט לבכירי השלטון בארה"ב.

עוד באותו הלילה בו נתנה אתיופיה את הסכמתה, נשלח מברק ממטה חיל האוויר ובו נכתב שהמבצע יתקיים כבר ביום שלמחרת.

בתאריך י"ב בסיוון התשנ"א, 24 במאי 1991, המריאו המטוסים לפנות בוקר לדרך. אמנון ליפקין-שחק סגן הרמטכ"ל מונה למפקד המבצע, טייסי חברת אל-על גוייסו בצו 8 למשימה חשובה זו בנוסף לטייסי חיל האוויר. מאבטחים רבים, אנשי משרד החוץ, אנשי הסוכנות היהודית ואף לוחמי שלדג הצטרפו למשימה.

מטוס ההרקולס הראשון נחת סביב עשר בבוקר, ובהינתן האות עשרות אלפי יהודי אדיס אבבה נהרו לכיוון השגרירות הישראלית בעיר. העומס וההמולה היו רבים, אך ההתרגשות אחזה ופשטה בכל היהודים, שהולכים להגשים את חלומם הנכסף ולעלות לארץ הקודש אחרי שנות גלות רבות.

את כל העולים הכניסו פנימה בקבוצות קטנות ומיספרו אותם כדי להבין את סדר הגודל ולאיזה אוטובוס שיקח אותם למטוס עליו יעלו. אוטובוס אחר אוטובוס יצא מהשגרירות לשדה התעופה, ומשם עלו כולם לתוך המטוסים. כך, החל מהשעה 12:56 בו המריא המטוס הראשון לארץ, במשך 36 שעות פעלה הרכבת האווירית ללא הפסקה. מרגעי השיא של המבצע שנכנס לשיאי גינס היה שלמטוס עלו 1,086 יהודים, ובהגיעם לארץ מספרם היה 1,088 כיוון ששני תינוקות נולדו במהלך הטיסה. רגע שיא נוסף היה כשהיו באוויר בו זמנית 27 מטוסים. גם תקלה באחד המטוסים לקראת גמר המבצע לא עצרה את הרכבת האווירית האדירה, ובשעה 11:37, ב-25 במאי, המריא המטוס האחרון לישראל.

מטוס אחר מטוס הגיע לארץ ב-41 גיחות, וממנו זרמו אלפי יהודים נרגשים ודומעים אחרי שנים רבות שכספו וחיכו לרגע הזה כל חייהם. אמהות הנושאות את תינוקיהן, ילדים, נוער ומבוגרים, חלקם מבוהלים טיפה, חלקם מנשקים את האדמה, וחלקם מביטים סביב בהשתאות. 14,310 יהודים הועלו לארץ במבצע שלמה. הסבל שעברו בחיים באתיופיה ניכר על פניהם, אך השמחה הגדולה והביטחון הרב שנסך בהם בהגיעם לארץ הקודש היה חזק.

המבצע היה הצלחה מסחררת למרות מורכבותו, ותקתק כמו שעון. המורדים באתיופיה היו קרובים לשדה בתעופה ומפקדי המבצע מתארים ששמעו את ההפצצות קרובות אליהם, אך הוא עבר בשלום ללא תקריות מיוחדות.

בחודש סיוון, בו כל עם ישראל התכנס בהר סיני במעמד הכי עוצמתי וחשוב בתולדות העם היהודי, אין יותר סמלי שבו יערך אחד המבצעים המרגשים והמשמעותיים בתולדות היסטורית מדינת ישראל. לאן דווקא מדובר במבצע מלחמתי, אלא במבצע חילוץ משמעותי שלקח חלק בלתי נפרד בתהליך קיבוץ הגלויות של כל עם ישראל בארץ המובטחת.

תיעוד נדיר מהמבצע עצמו

מבצע "שובו אחים" והקמת יחידת "מְרְעוּל" / תהלה וינרב

את הקיץ הזה אף אחד לא יכול לשכוח... מדינה שלמה היתה על הרגליים והלב פעם אחדות בעוצמות שלא נראו כמותן זמן רב.

בי"ד בסיוון תשע"ד, 12 ביוני 2014 - נעלמו שלושת הנערים, גיל עד-שער, נפתלי פרנקל ואייל יפרה, תלמידים צעירים שנראו בפעם האחרונה בצומת הכניסה לאלון שבות.

בעקבות חשש לחטיפה, יצאו כוחות רבים לחפש את הנערים במבצע שקבל את השם מרטיט הלב: 'שובו אחים'.

במסגרת מבצע החיפושים נערכו סריקות נרחבות בכל האמצעים הקיימים במטרה לאתר את הנערים כשבמקביל מתבצע בכל העת ירי טילים ורקטות מרצועת עזה אל עבר יישובי הדרום.

בתאריך ב' בתמוז, 30/6, שמונה עשר ימים לאחר חטיפת הנערים נמצאו גופותיהם סמוך לח'רבת ארנב ממערב לחלחול.

תשעה ימים לאחר מכן, יצא צה"ל למבצע "צוק איתן" ברצועת עזה, מבצע שנמשך 50 יום, וחיסול תשתיות הטרור בעזה. 72 חיילים ואזרחים ישראלים נהרגו במהלכו. מלחמת "חרבות ברזל" המתנהלת כעת המחישה שתשתיות אלו שוקמו במהירות יחסית.

בעקבות מבצע החיפושים ב"שובו אחים", נולדה יחידת מְרְעוּל. שם זה הינו הלחם של שתי מילים: מרעה ומשעול. כהצעתו של נגה הראובני לפני כשבועיים שנה, מילה זו מתארת את השבילים במדבר הנראים כקווי גובה על המדרונות והנוצרים מהליכת הצאן במרעה.

למבצע החיפושים אחר החטופים התנדבו לא מעט אזרחים, אנשי שטח, רובם מדריכי טיולים וסיירים בעבר ובהווה, שהכירו היטב את מרחב עציון ויהודה בכלל. לצד המאמץ הצבאי והמודיעיני, ניסו אלה לנתח את המרחב ברזולוציה גבוהה, להיעזר בספרות המקצועית המתייחסת להיבטים גיאולוגיים וטופוגרפיים, תוך מתן תשומת לב לחורבות עתיקות, מערות, בורות מים, וכדומה. סריקות שבוצעו על ידם בשיתוף פעולה מלא עם חטיבת עציון והעומד בראשה אז, אל"מ עמית ימין, הביאו את אחד הסיירים לזהות הפרה של שיחים וקרקע ליד חורבת ארנב, ובעקבותיה אכן התגלו גופות החטופים.

פעילות מיוחדת זו של אזרחים מתנדבים שהינם אנשי שטח מובהקים, הביאה ליוזמה, שבועות ספורים אחרי תום מבצע שובו אחים, להקים יחידת מילואים המתמחה בגישוש, סריקות וניתוח שטח, המבוססים על מחקרי שדה מעמיקים ועם יכולת לעבד ולנתח מסקנות העולות מן השטח. מרכיבים אלו הם ההבדל בין פעולות הגישוש הקונבנציונליות המוכרות בצה"ל מזה עשרות שנים ומיושמות על ידי גששים בעיקר מן המגזר הבדואי, לבין עבודת הסיירים והגששים ביחידת מרעול. כיום, עשור מאז הקמתה של יחידת מרעול, ניתן לזקוף לזכותה לא מעט איתורים מוצלחים, כגון תפיסת שנים מששת הנמלטים מכלא גלבוע, תפיסת המחבלים שביצעו את הפיגוע הרצחני באלעד, וכן פענוח אירועי פח"ע רבים בגזרת יהודה ושומרון בשנים האחרונות. היחידה מופעלת גם מעבר לתחומי איו"ש. במלחמת חרבות ברזל פעלה היחידה רבות בתחום איתור הנעדרים אך לוקחת חלק גם במשימות רבות אחרות בכל הגזרות בהן היא נדרשת.

טבע בעונה / נטע זמירי

"ארץ חטה ושערה"

"ארץ חטה ושערה נגפן ותאנה ורמון ארץ זית שמן ודבש. ארץ, אשר לא במסכנות תאכל-בה לחם-לא-תחסר כול, בה" (דברים, ח', ז-ח")

חיטה ושעורה, שהן חלק עיקרי משבעת המינים שבהן השתבחה ארץ ישראל, ושניהן שייכות לחמשת מיני דגן. "הלוא אם-שנה פנייה, והפניץ קצח וכמן יזרק; ושם חטה ושערה נסמן, ונסמת גבלתו" (ישעיהו, כ"ח, כ"ה)

מאוד דומות אחת לשנייה וגם לרוב יופיעו יחד, הן משמשות ליצירת מאכלים ומשקאות וצורתן החיצונית נראית פחות או יותר דומה, אך יש בכל זאת כמה הבדלים ביניהן:

במראה החיצוני: (מצורפות תמונות להמחשה)

שיבולת השעורה ארוכה יותר ושיבולת החיטה קצרה.

לשעורה יש הרבה יותר זקיקים דמויי שיער מאשר לחיטה (ולכן נקרא שמה שעורה).

גרעיני החיטה יותר "שמנים" ועגולים, ואילו גרעיני השעורה יותר צרים וארוכים. (בתמונה-גרעיני החיטה משמאל ושעורה מימין)

השעורה יכולה לצמוח באזורי בצורת, דלים בגשם, שהחיטה אינה יכולה לצמוח בהם.

השעורה או גריסים (בשמה הנוסף):

בשל יכולת צמיחתה עם מעט מים, השעורה נחשבת לגידול המזון החמישי בחשיבותו בעולם!

ישנם כ-30 מינים של שעורה, שישה מהם גדלים בר בישראל, היא עשב רך וקל מאוד לבישול כמו אורז, משמשת לרכיב העיקרי בדגני בוקר.

גרגירי השעורה נחשבים כבעלי גודל יחסית קבוע, ולכן הם משמשים הרבה לציון מידות, שיעורים ומשקלות בהלכה.

הקמח והגלוטן בשעורה היא נמוכה וערכם הכלכלי של גרעיני השעורה נמוך בהשוואה לחיטה, ובהתאם לכך, קמח שעורה היה מזונם של עניים, ושל בהמות הבית.

אצל הקראים היה נהוג לאכול מצה מקמח שעורים מכיוון שזה "לחם עוני".

אך לשעורה יש טעם חזק יותר מאשר לחיטה ולכן היא זאת שמשמשת לייצור בירה ואלכוהול, וגם קפה, בנוסף לשימוש השעורה הנרחב למדי.

החיטה: החיטה היא הגידול השני הנפוץ ביותר בעולם! אחרי תירס ולפני אורז. ישנם כ-16 מינים של חיטה, 13 צמחי תרבות ו-31 צמחי בר, משמשת למקור חשוב לפחמימות.

נחשבת לדגן יותר קשה, כדי לבשל חיטה, צריך לרכך אותה ע"י השרייה במים לפני הבישול. מכאן שבישול של החיטה הוא גם קצת מורכב.

החיטה היא נפוצה, אך בעלת ערך רב ומכובד יותר מאשר השעורה, מגרעיני החיטה ניתן לייצר את הבסיס של השימוש העיקרי שלה שזהו הקמח, ובכמות גדולה יחסית.

גרעיני החיטה מכילים רכיבים תזונתיים רבים החשובים לבריאות הגוף. קמח החיטה כידוע לנו משמש לאפיית לחם, מוצרי בצק, שמן ולעיתים גם לרפואה.

חג השבועות - חג הקציר, השני מבין שלושת הרגלים,

זמן קצירת שדות החיטים, "וחג שבעת תעשה לך, בכורי קציר חטים", (שמות, ל"ד, כ"ב).

ובשמו הנוסף, יום הביכורים: שבחג זה היו מביאים בזמן המקדש את קרבן מנחת הביכורים, המכונה גם שתי הלחם, מהחיטה שמבכירה בתקופה זו של השנה ולכן "בכורי חטים".

לאן נעלמה השעורה?

השעורה בארץ מבשילה בסוף אפריל-תחילת מאי, ולכן כאשר מתחילה התקופה שבה מבשילה החיטה, השעורה כבר לאחר הבשלתה.

מתואר בספר שמות, שבמהלך מכת הברד (אחת מ-10 המכות) הושמד כל יבול השעורה אשר כבר הבשילה, אך יבול החיטה לא נפגע כלל מכיוון שעוד לא הבשיל!

גם מסיפורה של רות ניתן ללמוד על סדר ההבשלה של החיטים והשעורים, רות אשר יוצאת ללקט שעורים בבית לחם מ "תחלת קציר שעורים", ואז נשארת לבסוף - "לקט עד פלות קציר השעורים וקציר החטים".

בט"ז ניסן, שזהו תחילת קציר השעורים, הובא קורבן העומר. המנחות היחידות שדינן לבוא מן השעורים הן קורבן העומר ומנחת הסוטה, וכל יתר המנחות דינן לבוא מהחיטים.

זמן "קציר החיטים" יש לו משמעות, הוא לא סתם, הוא מספר לנו על הזמן ועל התקופה בשנה, על סופה ועל תחילתה. ועם זאת גם לאחר הקציר, המצווה לתת ביכורים ולעלות איתם לבית המקדש בדיוק כמו בכל שלושת הרגלים, סוכות פסח ושבועות.

בשנת 1974, לאחר מלחמת יום הכיפורים, החיטה הפכה לסמל התקווה והאמונה, כאשר דורית צמרת חברת קיבוץ בית השיטה כתבה שיר אבל וזיכרון בעקבות ההלם שאחז בקיבוץ בית השיטה עם נפילתם של 11 מבניו במלחמה. השיר הוא שיר אבל כבוד וזיכרון, אך מדבר על התקווה ועל המשך החיים למרות מה שהיה, בכל שנה הכל חוזר על עצמו, למרות הכל, החיטה צומחת שוב.

כולם רוצים שירים פשוטים... הדסה לוי

לכל זמן ותקופה יש שיר. שיר שמלווה אותנו. יש שירים שכיף לשים למשפחה בבית, שירים לנסיעה, שירים שמורידים דמעות וגם שיר שפשוט כיף לשיר במקלחת. בפינה זאת נעלה מידי חודש שיר עם נגיעה אישית. מוזמנים לשלוח בקשות...

סיפוריה של העיר בית לחם שזורר בסיפורו של דוד המלך, דוד מלך המשיח, שנולד וגדל שם. דוד מתואר לנו כ'בית הלחמי'. מה הסיפור של המקום הזה שהוא קשור אליו ככה? שהוא כ"כ משמעותי בהיסטוריה העם שלנו? ומאיפה בכלל השם הזה בית לחם?

השיר בשדות בית לחם נכתב בשנת 1970 על ידי המשוררת האהובה נעמי שמר. היא כותבת אותו בהשראת מגילת רות שהיא סיפור אבותיו של דוד המלך. לא ברור האם שמר כותבת את השיר מנקודת המבט של נעמי? של רות? מיהו ההלך? והאם המספר מרגיש שייך לבית לחם.. אבל אפשר להרגיש דרכו גם את הכמיהה וגם את הקושי מול המקום. מנגינת השיר עומדת בניגוד למילים הקשות ותחושת הבדידות ובוחרת להביא תקווה וקלילות.

בית לחם היא עיר חשובה. העיר המרכזית של שבט יהודה, ודווקא היא נקראת על שם השפע החומרי, שדות החיטה והמזון הבסיסי של האדם. אבל אצל יהודים כמו יהודים זה אף פעם לא רק ככה:) אנחנו יודעים שלחם זה גם תורה, זאת שבאמת מקיימת את האדם.

"לכו לחמו בלחמי וישתו בנין מִסֶּכְתִּי" (משלי) המפרשים אומרים שהלחם הוא תורה ובכוחם אנחנו יוצאים למלחמה. גם בין המילים עצמן יש קשר מובהק. שני דברים שעל פניו הם שונים לחלוטין אבל בבית לחם הם באים יחד. בשילוב של חומריות ורוחניות. ואולי דווקא בזכות השילוב הזה בית לחם היא עיר של גדולה. עיר שהצמיחה מתוכה מנהיגים, ובראשם דוד המלך, שחג השבועות הוא חגו. זמן לידתו ופטירתו. המנהיג שחי את שני הצדדים - עדינו העצמי.

בימי מלחמה אלו אני מרגישה שהשילוב הזה חי סביבנו בחיילים שלנו. אנשים שלא מחפשים להילחם, שרוצים לשיר ולרקוד ולחיות בפשטות, אבל כשצריכים להילחם- הם אריות. אולי גם הם מבינים שהמלחמה והלחם והתורה – יחד הם החיים.

"הנה ראיתי בן לישי בית הלחמי"

ידע נגן

נגבור חיל

ואיש מלחמה

ונבון דָּבָר

ואיש תֹּאֵר

ניהנה עמו".

בשדות בית לחם

מילים ולחן: נעמי שמר

אור הירח על ההר
לילה לבן בשדות בית לחם
תן מילל בקול נשבר
אנה פנה עדרי ללכת
אח לנשר ולעיט
אין לי שם ואין לי בית
הי חלילי ילל, ילל חלילי
עד ליל אוסיף ללכת
עם תרמיל רועים על שכמי
הי חלילי ילל, ילל חלילי

אבן מוטלת על לבי
כאבנים בשדות בית לחם
רוח עובר בעשבים
אנה פנה עדרי ללכת

אי שם בסוף הדרך
התחכי עד רדת ערב
הי חלילי ילל, ילל חלילי

התחכי להלך
עם הלחם והמלח
הי חלילי ילל, ילל חלילי

אור הירח על ההר
לילה לבן בשדות בית לחם

בס"ד

נוודות סוסיא

מסע נודד במדבר יהודה לבוגרות ט'-י"א'

קייץ תשפ"ד יוצאים לסיבוב נוסף <<

בואי ונצא למסע,

לאתגר את עצמך באתגר פיסי

להוות חוויה רוחנית ומשמעותית

להכיר בנות כמוך מרחבי הארץ בתנאי שטח וגיבוש

לגלות את המדבר ואת החיבור בין כתיבה לטבע

ליל יום שני ט' תמוז עד צהרי יום שישי י"ג תמוז | 15-19/07/24

מחכות לך!

ארבעה ימי הליכה וארבעה לילות חוויתיים בתנאי שטח תחת כיפת השמיים.

צעידה משעות הבוקר המוקדמות, מנוחה ושכשוך בגבי מים בשעות היום החמות- עם הדרכה, למידה, יצירה ועוד... והמשך צעידה עד שעות הערב.

המחיר למשתתפת- 790 ש"ח. המחיר כולל: ביטוח, הדרכה איכותית עם יחס אישי, מזון-כלכלה מלאה, ליווי רפואי, מעטפת לוגיסטית מלאה ואווירה של חיבור ומשמעות.

לפרטים נוספים(טל): 058-4825001

רוצה לשמוע עוד על החוויה המיוחדת של הנוודות?
התקשרי עכשיו להדסה (מדריכה במסע): 050-902-5091